

Ordódy Pál szepesi káptalani helynöknek legfőbb óhajtása volna, hogy közreműködhessen az uralkodó üdvös terveinek megvalósításában, de a liturgia nyelvének kérdése túlhaladja az egyes püspökök hatáskörét. Helyesnek tartaná a nemzeti zsinat összehívását.

Kertiza Máté boszniai és szerémi püspök, minthogy egyházmegyéjének hívei a horvát nyelvet beszélik, csak ezzel a nyelvvel foglalkozik. Előadja, hogy horvát nyelven megvan már a Rituale Romanum fordítása, melyet a Congregatio de Propaganda Fide nyomdájában nyomtattak ki. Ezt használják egész Dalmáciában és Boszniában és ettől csak kevéssé és csupán a bevezető részben (in praeliminaribus) térnek el az apostoli király hatalma alá tartozó többi egyházmegye rituáléi. Van egy másik horvát nyelvű liturgikus könyv is, melyet Velencében nyomtak és ez nemcsak a leckék és evangéliumok szövegét, hanem a misének azokat a részeit is tartalmazza, amelyeket énekelni szoktak (quidquid in missa decantantur). Nem kell egyebet tenni, — jelenti ki a püspök — mint hogy ezeket a könyveket egyházmegyéje számára újból kinyomassák. Megemlíti a nemrég Rómában újból kinyomtatott, cirillbetűs, ó-horvát nyelvű misekönyvet is, amelyet a dalmáciai és boszniai glagoliták és a keleti ritusúak használnak. Horvátországban két rituálé van használatban: az esztergomi és a kalocsai, amelyekben keresztelés, esketés és betegellátás szertartásánál egyes tanító jellegű szövegek nemcsak latin, hanem magyar, német és horvát nyelven is megtalálhatók. A kívánt tervezet náluk tehát úgy készíthető el a legkönnyebben, ha ezeknek a rituáléknak többi részét is lefordítják az említett nyelvekre. Megemlékezik még a püspök egyházmegyéjének arról a régi szokásáról, hogy nemcsak a kalocsai rituálénak előbb említett horvát nyelvű szövegeit használják, hanem az áldozás előtti imádságokat is (actus praevious in communionem quotidiana fidelium) horvátul mondják, sőt a plébániai misékben a leckét és az evangéliumot szintén horvát nyelven olvassák fel, vagy éneklük. Végül emlékeztet arra, hogy a liturgia igen szent dolog, ezért azokra kell hagyni a kérdés megoldását, akiket maga Krisztus bízott meg ezzel.

Befejezésül csak annyit, hogy bármi volt is II. József indítéka és célja a népnyelvű liturgia kezdeményezésével, maga az indokolás, amelyet a helytartótanács rendelete a tervhez fűz, egyházas gondolkodásra vall és alig különbözik azoktól a felismerésektől, amelyek a mostani liturgikus reformot kiváltották.

ISTEN TENYERÉN

*Az Isten hordoz tenyerén,
megélek vizen s kenyéren,
nem szédít bőség, sokaság:
a kevéssel is beérem,*

*munkától kérges tenyerem,
jaj acélozza öklömet,
nem félek attól, ami lesz:
csak szebb lehet, csak jobb jöhet,*

*a napsugarat élvezem
s a könnyeket is köszönöm,
hogy az legyen, mit Ő akar:
ez mindennapi örömöm,*

*megettem kenyérem javát,
minden perc újabb nyeresémy
és ha leáll a gépezet:
megnyugszom Isten tenyerén.*

Gát István